

Súd: Krajský súd Žilina
Spisová značka: 8CoP/20/2020
Identifikačné číslo súdneho spisu: 5117216606
Dátum vydania rozhodnutia: 30. 11. 2020
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: Mgr. Zuzana Hartelová
ECLI: ECLI:SK:KSZA:2020:5117216606.2

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Žiline, ako súd odvolací, v senáte zloženom z predsedníčky senátu Mgr. Zuzany Hartelovej a členiek senátu Mgr. Kataríny Beniačovej a JUDr. Táne Rapčanovej, vo veci starostlivosti súdu o mal. dieťa: S. I., nar. XX. XX. XXXX, zastúpené Úradom práce, sociálnych vecí a rodiny Žilina, pracovisko Kysucké Nové Mesto, dieťa rodičov - matky: Mgr. H. E., nar. XX. XX. XXXX, bytom V. XXX, zastúpenej splnomocneným zástupcom Advokátska kancelária JUDr. Kvetoslava Kolínová, s. r. o., so sídlom Kálov 1, Žilina, IČO: 47 240 997, a otca: S. I., nar. XX. XX. XXXX, bytom J. XXX/X, H. J. S., zastúpeného splnomocneným zástupcom Advokátska kancelária Mestická, Slovíková, s. r. o., so sídlom Hviezdoslavova 6, Žilina, IČO: 36 421 910, o zmenu úpravy rodičovských práv a povinností k maloletému dieťaťu, o odvolaní matky maloletého dieťaťa proti rozsudku Okresného súdu Žilina č. k. 37P/133/2017-494 zo dňa 23. mája 2019, v spojení s dopĺňacím rozsudkom č. k. 37P/133/2017-500 zo dňa 24. júna 2019, takto

rozhodol:

Rozsudok okresného súdu v spojení s dopĺňacím rozsudkom vo výrokoch I., II., III., IV., VII., VIII., X., XI. a XII. a vo výroku doplneného dopĺňacím rozsudkom o predbežnej vykonateľnosti rozsudku potvrdzuje.

Vo zvyšnej časti (výroky V., VI. a IX.) zostáva rozsudok okresného súdu, v spojení s dopĺňacím rozsudkom, nedotknutý.

Žiaden z účastníkov konania nemá právo na náhradu trov odvolacieho konania.

odôvodnenie:

1. Okresný súd Žilina rozsudkom č. k. 37P/133/2017-494 zo dňa 23. 05. 2019 mal. S., nar. XX. XX. XXXX, zveril do osobnej striedavej starostlivosti oboch rodičov s frekvenciou dvoch týždňov s tým, že k striedaniu starostlivosti bude dochádzať v pondelok o 9:00 hod. tak, že rodič, ktorému starostlivosť končí, je povinný odovzdať mal. dieťa v pracovné dni v školskom zariadení a v dňoch pracovného voľna alebo choroby dieťaťa vyžadujúcej domáce liečenie v mieste bydliska toho rodiča, ktorému starostlivosť začína (výrok I.). Zároveň rozhodol, že obaja rodičia budú mal. dieťa zastupovať a spravovať jeho majetok (výrok II.). Počas trvania striedavej osobnej starostlivosti o mal. dieťa otcovi uložil povinnosť prispievať na výživu mal. S. sumou 25,- eur mesačne, do 15. dňa mesiaca, na ktorý sa výživné poskytuje, k rukám matky (výrok III.). Každému z rodičov uložil povinnosť počas trvania striedavej osobnej starostlivosti zabezpečiť maloletému vo svojej domácnosti bežnú stravu, ošatenie a hygienu s tým, že ostatné náklady je povinná hradiť matka (výrok IV.). Súd schválil rodičovskú dohodu o úprave styku s mal. dieťaťom počas letných a vianočných školských prázdnin tak, že otec bude zabezpečovať starostlivosť o mal. S. počas letných prázdnin od prvého pondelka v júli od 9:00 hod. do tretieho pondelka v júli do 9:00 hod., od prvého pondelka v auguste od 9:00 hod. do druhého pondelka v auguste do 9:00 hod., od 25. 08. od 9:00 hod. do 01. 09. do 9:00 hod. a počas vianočných prázdnin v nepárnom roku od 24. 12. od 9:00 hod. do 30. 12. do 9:00 hod. a v párnom roku od 30. 12. od 9:00 hod. do 06. 01. do 9:00 hod. a vo

zvýšný čas letných a vianočných školských prázdnin bude starostlivosť o mal. S. zabezpečovať matka s tým, že rodič, ktorému starostlivosť končí, je povinný odovzdať mal. dieťa v bydlisku rodiča, ktorému starostlivosť začína (výrok V). Ďalej súd upravil styk s mal. dieťaťom počas jarných a veľkonočných školských prázdnin tak, že počas jarných prázdnin od pondelka 9:00 hod. do nasledujúceho pondelka do 9:00 hod. bude zabezpečovať starostlivosť o mal. S. v nepárnom roku otec a v párnom roku matka; počas veľkonočných prázdnin od Veľkonočného pondelka od 9:00 hod. do najbližšieho dňa školského vyučovania do 9:00 hod. bude zabezpečovať starostlivosť o mal. S. v párnom roku otec a v nepárnom roku matka s tým, že rodič, ktorému starostlivosť končí, je povinný odovzdať mal. dieťa v pracovné dni v školskom zariadení a v dňoch pracovného voľna alebo choroby dieťaťa vyžadujúcej domáce liečenie v mieste bydliska toho rodiča, ktorému starostlivosť začína (výrok VI.). Otcovi uložil povinnosť prispievať na výživu mal. S. sumou 150,- eur mesačne od 01. 05. 2019 do 30. 06. 2019 s tým, že nedoplatok na zvýšenom výživnom za obdobie od 01. 05. 2019 do 30. 06. 2019 v sume 80,- eur je otec povinný uhradiť do 30. 06. 2019 k rukám matky (výrok VII.), vo zvyšnej časti návrh matky na zvýšenie výživného zamietol (výrok VIII.). Otcovi uložil povinnosť nahradiť Slovenskej republike trovy konania vo výške 170,69 eur do 3 dní od právoplatnosti rozsudku na účet Okresného súdu Žilina (výrok IX.) a matke uložil povinnosť nahradiť Slovenskej republike trovy konania vo výške 117,67 eur, do 3 dní od právoplatnosti rozsudku, na účet Okresného súdu Žilina (výrok X.). Žiadnemu z účastníkov nepriznal právo na náhradu trov konania (výrok XI.). Uvedeným rozsudkom zmenil rozsudok Okresného súdu Žilina č. k. 9P/151/2013-207 zo dňa 08. 08. 2014 v časti zverenia a výživného mal dieťaťa a rozsudok Okresného súdu Žilina č. k. 9P/21/2015-271 zo dňa 07. 12. 2016 v časti úpravy styku s mal. dieťaťom (výrok XII.).

V odôvodnení konštatoval, že návrhom doručeným súdu dňa 24. 05. 2017 sa otec domáhal zverenia mal. dieťaťa do striedavej osobnej starostlivosti s odôvodnením, že má záujem stretávať sa so synom častejšie ako bolo určené posledným rozhodnutím súdu zo dňa 07. 12. 2016.

Matka s návrhom otca nesúhlasila, majúc za to, že nenastali žiadne okolnosti odôvodňujúce zmenu úpravy rodičovských práv k mal. dieťaťu, pretože posledný návrh otca bol podaný po piatich mesiacoch po nadobudnutí právoplatnosti posledného rozhodnutia súdu o úprave styku otca s maloletým dieťaťom. Podaním doručeným súdu dňa 30. 04. 2019 sa matka domáhala zvýšenia výživného na sumu 250,- eur mesačne s poukazom na zmenu pomerov; zároveň vyčíslila svoje náklady i náklady dieťaťa.

Otec so zvýšením výživného nesúhlasil s poukazom na vedenie konania o zverenie mal. dieťaťa do striedavej osobnej starostlivosti, namietal tiež náklady na dieťa, ktoré uviedla matka v návrhu, ako aj náklady spojené s bývaním v rodinnom dome v V., kde síce matka je vlastníkom tohto rodinného domu, ale fyzicky sa tam nezdržiava a býva u priateľa v O..

Súd vo veci rozhodol aplikujúc ust. § 24 ods. 2, § 26, § 28 ods. 2, § 62, § 75 ods. 1, § 77 ods. 1, § 78 ods. 1, 3 zákona č. 36/2005 Z. z. o rodine a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „zákon o rodine“).

Súd konštatoval, že pôvodná úprava rodičovských práv a povinností k mal. S. bola určená rozsudkom Okresného súdu Žilina, č. k. 9P/151/2013-207 zo dňa 08. 08. 2014, ktorým bolo rozvedené manželstvo rodičov maloletého a maloletý bol na základe rodičovskej dohody zverený do starostlivosti matky s tým, že styk bol upravený dvakrát do týždňa. Otcovi bolo určené výživné vo výške 110,- eur mesačne. Ďalším rozsudkom Okresného súdu Žilina č. k. 9P/21/2015-271 zo dňa 07. 12. 2016 bol rozšírený styk otca s maloletým dieťaťom na každý utorok od 16:00 hod. do 19:00 hod. a každý nepárny týždeň od piatku od 16:00 hod. do nedele do 19:00 hod.; zároveň bol upravený styk otca s maloletým počas vianočných a veľkonočných sviatkov a letných prázdnin.

Pri rozhodovaní o osobnej starostlivosti o maloletého súd za rozhodujúci považoval znalecký posudok znalca z odboru psychológia, odvetvia klinická psychológia detí, klinická psychológia dospelých PhDr. Jozefa Ďanovského. Zo znaleckého posudku znalca vyplynulo, že maloletý je dobre a bezpečne citovo pripútaný k obom rodičom. Jeho vzťah k obom rodičom je vrelý, zažíva bezpečnú vzťahovú väzbu k matke aj otcovi. Obaja rodičia sú dostatočne citovo dostupní pre maloletého a majú k nemu dobré emočné pripútanie. Znalec konštatoval, že vzájomný vzťah rodičov nie je dobrý, avšak pred maloletým sa už dokážu správať racionálne. Obaja vzhľadom na svoju osobnostnú štruktúru majú dobré predpoklady na zabezpečenie dobrej výchovy dieťaťa, pričom práve kombinácia oboch prístupov rodičov (citový verzus praktický a technický či racionálny) je pre dieťa z hľadiska výchovy najvhodnejšia. Vzhľadom k uvedenému, ako aj k veku maloletého a jeho naviazanosti na oboch rodičov, znalec odporučil dieťa zveriť do striedavej starostlivosti oboch rodičov s rovnakým rozsahom. Námietky matky voči znaleckému posudku súd nepovažoval za dôvodné, majúc zato, že tieto boli odstránené aj výsluchom znalca na pojednávaní.

Z výsluchu znalca na pojednávaní súd zistil, že pokiaľ bude splnená podmienka zachovania základnej školy, do ktorej maloletý chodí, je striedavá osobná starostlivosť pre dieťa najlepšia. Čo sa týka

asymetrickej výchovy, táto okolnosť je bežná aj v úplných rodinách a neznamena to, že je to pre deti negatívna. Za výhodu znalec považoval aj okolnosť, že i v prípade striedavej osobnej starostlivosti by dieťa mohlo mať každodenný kontakt s matkou (v škole, kde matka pracuje). Za postačujúce pri striedavej osobnej starostlivosti znalec považoval, ak komunikácia rodičov prebieha vecne a pragmaticky bez urážok a hádok. Rozladenie maloletého pri zmene výchovného prostredia znalec dával za príčinu okolnosti, že dieťa je viac pripútané k rodičovi, pri ktorom aktuálne je, pričom adaptovať sa na iné prostredie pre neho znamená stres. Separáciu dieťaťa na dva týždne od druhého rodiča považoval znalec za ťažkú, naproti tomu styk každý druhý víkend hodnotil ako nedostatočný, náročnejší pre dieťa aj rodiča.

Napriek tomu, že súd zistil, že rodičia maloletého nevedia spolu konštruktívne komunikovať, ani jeden z rodičov už nemá reálnu snahu zlepšenie dosiahnuť a v blízkej dobe neexistuje predpoklad zmeny ich postoja, dospel k záveru, že pre maloletého je najvhodnejšia striedavá starostlivosť oboch rodičov, avšak tak, aby k jeho odovzdávaniu (striedaniu starostlivosti) dochádzalo len sporadicky (čím menej, tým lepšie pre dieťa). Práve časté odovzdávanie dieťaťa podľa predchádzajúcej úpravy styku na základe rodičovskej dohody, za stavu vzájomnej nevraživosti rodičov, malo podľa názoru súdu negatívny dosah na mal. dieťa - neprimerane to zvyšovalo nároky na jeho adaptačné schopnosti a spôsobovalo nestabilitu, ktorá sa následne prejavila v jeho správaní (mlčanlivosť, nervozita, žalúdočná neuróza vedúca až ku vracaniu zo stresu).

Vzhľadom na vek dieťaťa, ktoré už navštevuje základnú školu, súd považoval za primeraný interval v striedaní osobnej starostlivosti dva týždne, ktoré je primeraným aj z toho dôvodu, že počas školského roka dieťa môže byť v každodennom styku so svojou matkou, ktorej bolo dosiaľ zverené do osobnej starostlivosti, pretože matka pracuje ako pedagogička v školskom zariadení, ktoré maloletý navštevuje. V prípade určenia týždňového intervalu, by bol maloletý každé nedeľné popoludnie neurotizovaný. Súd zopakoval, že problémom nie je vzťah maloletého k otcovi, ale psychický tlak, ktorý vzniká nepriateľským vzťahom medzi rodičmi.

Z uvedených dôvodov súd upustil od prípadného stretávania sa s rodičom, ktorý dieťa aktuálne nemá v starostlivosti, pretože by to opätovne narúšalo stabilitu dieťaťa a zvyšovalo adaptačnú záťaž na neho kladenú; súd prihliadol aj k tomu, že maloletý trpí poruchou pozornosti a znalec neodporúčal narúšanie jeho režimu počas pracovného týždňa, s ktorým názorom sa súd stotožnil.

Nadväzujúc na uvedené súd určil osobnú starostlivosť rodičov v intervale dvoch týždňov, pričom k striedaniu osobnej starostlivosti bude dochádzať v pondelok od 9:00 hod., teda v zásade v školskom zariadení, kde rodič, ktorému osobná starostlivosť končí, dieťa odovzdá. Eliminuje sa tým aj záťaž maloletého, lebo ku styku rodičov nemusí dôjsť. Pre prípady, že pôjde o deň pracovného voľna alebo chorobu dieťaťa, ktorá bude vyžadovať domáce liečenie, rodič, ktorému osobná starostlivosť začína, preberie dieťa v bydlisku druhého rodiča.

Túto všeobecnú úpravu súd vylúčil počas prázdnin a sviatkov, pričom počas letných a vianočných prázdnin si rodičia styk s dieťaťom upravili dohodou, ktorú súd považoval za uzatvorenú v záujme dieťaťa, preto ju schválil. Osobitne súd tiež upravil obdobie jarných a veľkonočných prázdnin, v ktorej časti sa rodičia nevedeli dohodnúť tak, aby starostlivosť prebiehala spravodlivo striedaním sa medzi oboma rodičmi v tom - ktorom roku.

Súd zároveň rozhodol, že obaja rodičia zostanú zákonnými zástupcami maloletého dieťaťa v celom rozsahu.

Súd otcovi počas trvania striedavej osobnej starostlivosti uložil povinnosť prispievať matke na výživné sumou 25,- eur mesačne, považujúc za logické, aby matka zostala poberateľkou dávok na maloletých ako aj výživného zo strany otca, nakoľko bude povinná hradiť ostatné náklady maloletého, ktoré vznikajú bez ohľadu na to, kde sa aktuálne maloletý nachádza (ide najmä o záväzky voči tretím osobám, náklady na školskú a mimoškolskú činnosť). Ak sa otec na aktivitách nedohodne s matkou, bude tieto náklady znášať sám.

Pri určení výživného súd vychádzal zo životnej úrovne rodičov, ktorá je štandardná, obaja sú riadne zamestnaní a vlastnia nehnuteľnosť na bývanie. Matka dosahuje mesačný čistý príjem 832,- eur, otec 900,- eur. Obaja majú len jednu vyživovaciu povinnosť. V prípade dieťaťa na prvom stupni základnej školy priemerné mesačné výdavky na dieťa predstavujú 250,- eur mesačne, vrátane nákladov na zdravotnú starostlivosť. Z týchto nákladov predstavujú bežné náklady na stravu, ošatenie a hygienu mesačne 150,- eur, ktoré náklady budú znášať rodičia rovnocenne. Čo sa týka ostatných nákladov vo výške 100,- eur, ktoré vznikajú bez ohľadu na to, v koho domácnosti sa dieťa nachádza, i tieto by podľa názoru súdu mali rodičia znášať v rovnakom rozsahu.

Pokiaľ ide o návrh matky na zvýšenie výživného, súd tomuto čiastočne vyhovel, majúci za to, že došlo k zmene pomerov od posledného určenia výživného. Maloletý bol naposledy pri určovaní výživného vo

veku dvoch rokov a od 01. 09. 2018 nastúpil do prvého ročníka základnej školy, prirodzene vyrástol, s ktorými okolnosťami sú spojené zvýšené výdavky. Vzhľadom na vek dieťaťa, skutočnosť, že otec sa s maloletým stretáva, prejavuje o neho osobný záujem, za primerané výživné považoval rozsah 16,6 % z čistého príjmu otca, čo predstavuje sumu 150,- eur mesačne. Zvýšené výživné súd priznal za obdobie od podania návrhu do mesiaca nasledujúceho po rozhodnutí súdu s poukazom na úpravu obdobia letných prázdnin rodičovskou dohodou, keď bude otec zabezpečovať starostlivosť vo väčšom rozsahu, ako aj okolnosť, že vo veci samej ohľadne zmeny osobnej starostlivosti rozhodol o striedavej osobnej starostlivosti. Vo zvyšnej časti súd návrh matky na zvýšenie výživného zamietol.

Vzhľadom na zvýšenie výživného súd rozhodol o zameškanom výživnom od podania návrhu do 30. 06. 2019, ktoré vzniklo vo výške 80,- eur a toto zaviazal otca uhradiť k rukám matky do 30. 06. 2019.

O trovách konania súd rozhodol podľa § 52 Civilného mimosporového poriadku (ďalej len „C. m. p.“), podľa ktorého žiaden z účastníkom nemá nárok na náhradu trov konania, ak tento zákon neustanovuje inak.

Nakoľko v konaní vznikli trovy znalečného vo výške 588,36 eur, ktoré čiastočne znášal otec v podobe zaplateného preddavku vo výške 300,- eur, súd, vzhľadom na to, že konanie o zmene osobnej starostlivosti začalo na podklade návrhu otca, ktoré inicioval len niekoľko mesiacov po skončení predchádzajúceho konania a zistenú vzájomnú hostilitu medzi rodičmi maloletého a neochotu matky dohodnúť sa na rozšírení styku otca s maloletým, mal zato, že je na mieste, aby otec hradil 80 % a matka 20 % vzniknutých trov znaleckého dokazovania, čomu zodpovedá 470,69 eur u otca a 117,67 eur u matky. Uvedené sumy (u otca po odpočte zaplateného preddavku) budú rodičia povinní uhradiť Slovenskej republike, ktorá hradila znalečné z vlastných zdrojov.

Nakoľko došlo k zmene rozsudkov týkajúcich sa výživného a úpravy rodičovských práv a povinností, súd rozhodol o zmene predchádzajúcich rozhodnutí v dotknutých častiach.

2. Dopĺňacím rozsudkom č. k. 37P/133/2017-500 zo dňa 24. 06. 2019 súd rozhodol o vykonateľnosti rozsudku Okresného súdu Žilina sp. zn. 37P/133/2017 zo dňa 23. 05. 2019 v odsekoch I. - VI. jeho doručením.

Vydanie dopĺňacieho rozsudku na návrh otca na pojednávaní dňa 23. 05. 2019 odôvodnil s poukazom na ust. § 225 ods. 1 až 3 Civilného sporového poriadku (ďalej len „C. s. p.“) záujmom maloletého dieťaťa na zverení do striedavej osobnej starostlivosti oboch rodičov, keď v prípade aktuálne vykonávaného styku, ktorý je dokonca užší ako bolo rodičmi dohodnuté pri poslednej úprave styku, nedochádza k dostatočnému rozvoju vzťahov medzi maloletým a jeho otcom. Zároveň je vzťah rodičov hostilný, majúci za následok neurotické prejavy u maloletého počas odovzdávania. Preto považoval súd za vhodné mal. dieťa ihneď zastabilizovať, rozsah týchto následkov minimalizovať a počas obdobia letných prázdnin ho pripraviť na výkon striedavej osobnej starostlivosti. Existuje tak záujem mal. dieťaťa, aby súd o uvedenom rozhodol neodkladne, pričom za vhodné považoval využiť práve inštitút predbežnej vykonateľnosti.

3. Proti rozsudku okresného súdu čo do výrokov I., II., IV., VII., VIII. a X. a do dopĺňacieho rozsudku podala matka maloletého dieťaťa odvolanie, ktorým sa domáhala jeho zmeny v časti zverenia mal. S. do striedavej osobnej starostlivosti oboch rodičov spočívajúcej v zamietnutí návrhu otca a v zrušení výrokov, ktoré na tento výrok nadväzujú a zároveň jeho zrušenia v časti vyživovacej povinnosti (výrok VII., VIII.) a vrátenia veci v tejto časti súdu prvej inštancie na ďalšie konanie.

Matka v odvolaní namietala, že otec v návrhu nepreukázal zmenu pomerov na strane maloletého, ani na strane jeho rodičov, ktoré by odôvodňovali zmenu úpravy predchádzajúcim rozsudkom Okresného súdu Žilina sp. zn. 9P/21/2015 zo dňa 07. 12. 2016, právoplatným dňa 10. 01. 2017 a vykonateľným dňa 22. 12. 2016, ktorým bol upravený styk otca s maloletým synom a nepreukázal ani splnenie zákonných podmienok pre zverenie maloletého do striedavej osobnej starostlivosti oboch rodičov.

Súd podľa matky nepostupoval podľa § 24 ods. 2 zákona o rodine a nesplnil svoju zákonnú povinnosť skúmať, či došlo k zmene podmienok a či je vôbec prípustné znovu pojednávať už 5 mesiacov predtým rozhodnutú vec. Túto povinnosť opomenul i v odôvodnení napadnutého rozsudku. Uviedla, že zmena názoru otca sa nedá považovať za podstatnú zmenu pomerov. Vzťah medzi ňou a otcom je stále napätý, otec využíva súdne pojednávania proti nej, najmä za účelom jej poškodiť. Maloletý je ešte malý a je pochopiteľné, že chce viac času tráviť s ňou. Otcovi prekáža, že si našla nového partnera a spoločne žijú aj s jeho dcérami. Má za to, že za otcovou snahou získať maloletého do striedavej starostlivosti je najmä jeho nevraživosť k nej.

Súd svoje závery o zverení maloletého do osobnej striedavej starostlivosti odôvodnil s poukazom na znalecký posudok vyhotovený PhDr. Jozefom Ďanovským, ktorý osobnú striedavú starostlivosť rodičov

odporučil, napriek tomu, že uvedený posudok namietala. V znaleckom posudku pritom absentuje analýza vyjadrenia maloletého na ním kladené otázky, ako aj vyjadrenia rodičov maloletého a otázky aké boli vlastne rodičom kladené, vyjadrenie maloletého nie je uvedené vôbec. Zo znaleckého posudku tak nie je možné vyvodiť z akých skutočností uvedených v znaleckom posudku má vyplývať záver znalca.

Znalecký posudok je zmätočný, keď v časti II. posudku, bod II. 1. A) Výpis zo spisového materiálu sú uvedené a citované zápisnice z iného konania, pričom nie je uvedená spisová značka, z konania 37P/133/2017 nie je uvedená žiadna zápisnica, uvádza sa návrh otca, vyjadrenia matky a kolízneho opatrovníka, pričom v časti podkladov znalec uvádza súdny spis Okresného súdu Žilina 37P/133/20177 a objektívne údaje od navrhovateľa, ktoré však v posudku nie sú uvedené. Vzhľadom na (ne)komunikáciu medzi rodičmi a ich vzájomnú antipatiu má zato, že otec ohľadne nej nemôže podať objektívne, ale len subjektívne údaje. Minimálne by mal mať znalec ako podklad aj „objektívne informácie od matky“, tieto však ako podklad neuvádza. Posudková časť je obsiahnutá na dva a pol stranách znaleckého posudku, v prípade striedavej starostlivosti ohľadne maloletého a vyhodnotenia jej odporúčania znalcom, je podľa nej nedostačujúce.

Namietala konštatovanie znalca, že osobnosť maloletého je bez výrazných vývinových deficitov, s dobrým bezpečným citovým pripútaním k obom rodičom, jeho vzťah k obom rodičom je vrelý, zažíva bezpečnú vzťahovú väzbu k obom rodičom. Uvedený záver podľa matky nezodpovedá reálnemu správaniu sa maloletého, z ktorého nemožno vyvodiť záver o bezpečnom citovom pripútaní k otcovi, nakoľko maloletý má strach, čo mu otec povie, bojí sa otcových reakcií, po návšteve u otca je dieťa rozladené a nepokojné. Znalec navyše konštatoval, že rozptýlená pozornosť maloletého mohla negatívne skresliť zistený výsledok. Má zato, že záver znalca nie je tak objektívny a jednoznačný a nezodpovedá skutočnému psychickému stavu maloletého.

Namietala tiež konštatovanie znalca, že vzájomný vzťah rodičov nie je dobrý, ale pred maloletým sa dokážu správať racionálne. Z obsahu podkladov, ktoré mal znalec k dispozícii, jednoznačne vyplýva, že rodičia maloletého spolu nekomunikujú, vo výchove maloletého nespolupracujú a majú rozdielne výchovné metódy, nevedia sa dohodnúť ohľadne základnej školy pre maloletého, otec nepodporil syna, ktorý sa venuje hre na akordeón, neprispieva synovi na športové potreby, maloletého zaťažuje vzájomnými problémami rodičov - uvedené nenasvedčuje racionálnemu správaniu sa otca maloletého. Záver znalca v odpovedi na otázku č. 4, že výchovné prostredie aj u otca spĺňa podmienky pre zdravý psychický vývoj maloletého nemá oporu v znaleckom posudku, takýto záver nevyplýva zo žiadneho postupu súdneho znalca v ním realizovanom rozbere.

Znalec konštatoval striedavú starostlivosť ako vhodný typ starostlivosti pre maloletého, čo odôvodnil naviazanosťou maloletého k obom rodičom, ktorí majú dobré predpoklady pre riadnu výchovu, ako aj dostupnosťou školy v N. a relatívne malou vzdialenosťou medzi bydliskami oboch rodičov. Znalec však nevyhodnotil sociálne väzby maloletého aj k iným osobám ako len k otcovi a k matke, keďže otec trvá na zmene základnej školy počas pobytu u neho. Dieťa bude striedať aj svojich kamarátov a spolužiakov a tento aspekt znalec nevyhodnotil vôbec.

Odporúčanie znalca na striedavú starostlivosť maloletého, vzhľadom na vek maloletého, jeho reakcie po návrate od otca, negatívne výroky na adresu matky, fakt, že rodičia spolu nekomunikujú, majú rozdielne výchovné a názorové metódy, nerešpektovanie pokynov ošetrojúcej lekárky maloletého, nemožno považovať za správne.

Znalec bol vypočutý na pojednávaní dňa 05. 11. 2018, pričom uviedol, že vypočul všetkých spoločne a potom cca 10 minút zvlášť sa venoval každému, je potom otázne, či je 10-minútový pohovor so znalcom dostatočný a adekvátny na získanie potrebných relevantných podkladov od účastníkov pre účely znaleckého dokazovania. Znalec kládol účastníkom a aj maloletému otázky, ktoré však uvedené nie sú.

Napriek uvedeným nedostatkom znaleckého dokazovania, ktoré nebolo vykonané dôsledne a v súlade so zákonom č. 382/2004 Z. z., súd svoje závery o vhodnosti striedavej starostlivosti vyvodil aj zo znaleckého dokazovania, ktoré však nemôže byť relevantným podkladom pre takýto záver súdu. Navrhovala, aby súd vykonal nové znalecké dokazovanie, avšak súd jej návrhu bez náležitého zdôvodnenia nevyhovel. Má zato, že vykonanie nového znaleckého dokazovania, i vzhľadom na odstup času (pôvodný znalecký posudok je zo dňa 04. 05. 2018, kedy bol maloletý v predškolskom veku), bolo dôvodné.

Ďalej poukázala na predložené správy z ambulancie detskej psychológie a terapií ADEPT, s. r. o., ktoré sú aktuálnejšie ako znalecký posudok a boli vykonané až po nástupe maloletého do školy, s ktorými sa súd v odôvodnení rozsudku vôbec nevyšporiadal.

Namietala tiež vykonateľnosť výroku, že k striedaniu starostlivosti bude dochádzať v pondelok o 09:00 hod., nakoľko dieťa je školopovinné, teda v danom čase by už malo byť prítomné na vyučovaní, obaja rodičia sú v tejto dobe už v zamestnaní, teda je otázne ako budú uvedené v praxi realizovať.

V ďalšom, k povinnosti nahradiť štátu trovy konania, uviedla, že keďže návrh na striedavú osobnú starostlivosť podal otec, ona závery znaleckého dokazovania spochybnila a tieto nie sú v danom prípade použiteľné, má za to, že povinnosťou nahradiť Slovenskej republike trovy konania za znalecké dokazovanie by mal byť zaviazaný v celom rozsahu otec, ktorý konanie inicioval a voči znaleckému posudku nemal žiadne výhrady.

Vo vzťahu k výroku IV. matka namietala, že vzhľadom na to, že medzi rodičmi nie sú dobré vzťahy, vytvára sa priestor pre ďalšie nedorozumenia a invectívy otca na jej adresu. Je vysoko pravdepodobné, že sa nebudú vedieť dohodnúť napr. na úhrade pobytu za letný tábor, príp. lyžiarsky výcvik, lyžiarsku výstroj a pod. a vzhľadom na uvedený výrok rozsudku nebude mať otec záujem sa na týchto nákladoch podieľať s odkazom na rozsudok súdu. Keďže mimoškolské aktivity, športové aktivity sú v záujme maloletého dieťaťa a rozvoja jeho osobnosti, je vhodné, aby sa maloletý týchto aktivít zúčastnil. V prípade, ak by nemala na uvedené aktivity bez súčinnosti otca finančné prostriedky, nastane situácia, že maloletý sa ich nezúčastní, čo nie je v jeho záujme. Otec sa mal podieľať na týchto nákladoch spoločne s ňou, a to v jednej polovici.

Nestotožnila sa ani s argumentáciou súdu vo vzťahu k jej návrhu na zvýšenie výživného na maloletého, majúc zato, že súd ohľadne výživného svoje rozhodnutie neodôvodnil jasne a určito, nie je zrejmé prečo súd za primerané výživné považoval rozsah 16,6 % z čistého príjmu otca. Fakt, že otec sa s maloletým stretáva a prejavuje o neho osobný záujem je právo otca, ktoré mu nie je z jej strany popierané, ale nie je rozhodujúcim kritériom pre určenie výživného na mal. dieťa a nie je ani v záujme mal. dieťaťa. Otec nad rámec výživného vo výške 110,- eur mesačne neposkytol maloletému žiadne iné plnenie. K zvýšeniu výživného došlo po piatich rokoch od poslednej úpravy, ktoré súd zvýšil na žiaka 1. ročníka o 40,- eur mesačne, čo považuje za neprimerane nízke. Rovnako vymedzenie doby, do ktorej má otec platiť zvýšené výživné, t. j. 30. 06. 2019, považuje za rozporné so záujmami maloletého dieťaťa. Nie je štandardné rozhodovanie súdu, keď v období letných prázdnin je styk dieťaťa s rodičom vo väčšej miere ako počas školského roka, aby na dobu letných prázdnin určoval výživné pre povinného rodiča v nižšej miere. Výživné je určené pre dieťa a takýto postup súdu nie je v jeho záujme.

Súd podľa matky nesprávne vyhodnotil skutkovú situáciu, opierajúc sa najmä o znalecký posudok PhDr. Ďanovského a výpoveď Ing. K. Y.. V celom odôvodnení absentuje akákoľvek zmienka o vyjadrení kolíznej opatrovníčka maloletého. V konaní od začiatku spochybňovala kvalitu predloženého znaleckého posudku, keďže nespĺňal formálne ani vecné náležitosti. Predložený posudok sa nedostatočne vysporiadal s názorom maloletého. Súd o veci rozhodol zároveň v máji 2019, zatiaľ čo posudok bol vyhotovený v máji 2018, keď maloletý ešte nechodil do školy. Nástup do školy je výraznou zmenou pre akékoľvek dieťa, keď mu okrem hrania pribudnú aj školské povinnosti, nový kolektív a nové prostredie. Opätovne poukázala na správy ambulancie detskej psychológie a terapií ADEPT, s. r. o., ktoré súdu predložila, z ktorých vyplýva, že maloletý má obavy vyjadriť svoj názor, aby uspokojil potreby dospelých. Maloletý je vo veku, keď má potrebu tráviť viac času so svojou mamou, čo je v takomto veku normálne. Pokiaľ sa súd opieral o výpoveď svedka Ing. K. Y., tento dokáže situáciu hodnotiť len z otcovej strany a je ovplyvnený manželstvom so sestrou otca. Jeho výpoveď nie je objektívna, smeruje k tomu, aby opísal otca ako toho zodpovedného, nie je opísané nepriateľské správanie voči nej a jej rodine. Na druhej strane k svedeckej výpovedi Ing. H. E., CSs., starého otca maloletého súd uviedol, že on sám robí otcovi schválnosti, čo považuje za nedôvodné a nepreukázané.

Vzhľadom na zmenu situácie, nástup do školy a súdom nariadenú striedavú starostlivosť by bolo podľa matky vhodné vykonať nový znalecký posudok, ktorý by objektívne dokázal posúdiť, či ide o najlepšie a najvhodnejšie riešenie pre maloletého. Dieťa má právo na oboch rodičov, ale zároveň má právo vyrastať v pokojnom prostredí. To, že ako rodičia nedokážu spolu komunikovať, najmä pre správanie otca, by nemalo byť dôvodom na určenie striedavej starostlivosti o maloletého a navyše proti jej vôli. Poukázala na rozhodnutie Európskeho súdu pre ľudské práva v prípade Zeunegger proti Nemecku, kde súd akceptoval, že môžu existovať platné dôvody odoprieť neženatému otcovi podieľať sa na rodičovských právach, ako napríklad v prípade, keď nedostatok komunikácie medzi rodičmi ohrozuje blahobyt dieťaťa. Teda nedostatok komunikácie, ktorý je zapríčinený najmä nevdôľou otca, by nemal byť dôvodom na udelenie striedavej starostlivosti.

Matka namietala tiež predbežnú vykonateľnosť rozsudku doplnenú dopĺňacím rozsudkom, majúc zato, že neboli splnené podmienky na uplatnenie tohto procesného inštitútu, pričom súd svoje rozhodnutie v tejto časti podľa názoru matky dostatočne neodôvodnil. Aplikovanie predbežnej vykonateľnosti nebolo podľa matky v tomto prípade dôvodné.

Otec ani súd nepreukázali naliehavý záujem, resp. nebezpečenstvo ťažko nahraditeľnej alebo značnej ujmy ktorá by odôvodňovala predbežnú vykonateľnosť rozsudku. Dokonca otec ani v návrhu netvrdil, že by mu v styku oproti poslednému rozhodnutiu z roku 2016 bránila, v návrhu uviedol, že on chce byť so synom častejšie. Neboli teda splnené procesné podmienky na nariadenie predbežnej vykonateľnosti rozsudku.

4. Otec maloletého vo vyjadrení k odvolaniu matky navrhol napadnuté rozhodnutia ako vecne správne potvrdiť.

Nesúhlasil s tvrdením matky, že nepreukázal takú zmenu pomerov na strane dieťaťa či rodičov, ktorá by odôvodňovala zmenu úpravy styku s mal. synom. Bol toho názoru, že práve v čase podania návrhu na zverenie maloletého do striedavej osobnej starostlivosti oboch rodičov bol najvhodnejší čas pre mal. syna, ktorý práve v r. 2017 končil materskú školu a mal nastúpiť do prvého ročníka základnej školy, čím sa mu podstatne zmení denný režim.

Uviedol, že návrh na zmenu úpravy styku s mal. dieťaťom podal najmä po tom, ako mu matka robila obštrukcie a bránila, aby sa so synom riadne stretával. Preukázal, že sa o syna vie riadne starať a zabezpečiť mu rovnakú starostlivosť ako matka. Návrh podal aj na podnet samotného syna, ktorý ho žiadal, že chce byť u neho rovnaký čas ako u matky. Podľa jeho názoru má syn dostatočný vek na to, aby bola táto forma starostlivosti vhodná, čo vyplýva aj zo znaleckého dokazovania.

K námietke matky vo vzťahu k znaleckému posudku uviedol, že znalec sa podľa jeho názoru dostatočne vypořiadal so znaleckým dokazovaním a kvalifikovane odpovedal na otázky účastníkov. Syn z neho nemá strach, na stretnutia s ním sa teší, pretože sa mu venuje a trávi s ním všetok svoj čas. Matka sa naopak dieťaťu tak nevenovala a dieťa trávi väčšinu času u starých rodičov zo strany matky.

Pokiaľ ide o komunikáciu s matkou, jeho prvoradým záujmom je čo najširší styk so synom, čomu podriadil aj komunikáciu s matkou, ktorú chce predovšetkým zamerať len na potreby a záujmy syna pri striedavej starostlivosti. Rešpektuje rozhodnutie matky, že syn začal chodiť na Základnú školu v N., kde aj matka vyučuje.

Má zato, že povolením striedavej starostlivosti dieťa pociťuje skutočný domov u otca i u matky, bez ohľadu na to, že je na dvoch miestach. Aj v prípade zlej komunikácie medzi rodičmi sa striedavá osobná starostlivosť odporúča, pretože môže zlepšiť komunikáciu a vzťah medzi rozvedenými rodičmi.

Nesúhlasil s námietkou matky čo sa týka odovzdávania dieťaťa v pondelok o 09:00 hod., ktorý výrok matka považovala za nevykonateľný. K odovzdávaniu dieťaťa bude dochádzať v pondelok do školského zariadenia dieťaťa a len v prípade pracovného voľna alebo choroby dieťaťa odovzdávajúci rodič odovzdá dieťa druhému rodičovi o 09:00 hod.

K námietke matky vo vzťahu k výroku o platení ostatných nákladov matkou, otec považoval tvrdenie matky za hypotetické, keď matka už dopredu vie, že sa nebudú vedieť dohodnúť na mimoškolských aktivitách dieťaťa, čo popiera.

Nestotožnil sa ani s námietkou matky k návrhu na zvýšenie výživného na sumu 250,- eur a rozhodnutie súdu o priznaní výživného od 01. 05. 2019 do 30. 06. 2019 vo výške 150,- eur považoval vzhľadom na príjmy a výdavky rodičov a potreby dieťaťa za postačujúce.

Poukázal tiež na to, že na základe rozsudku okresného súdu už počas letných prázdnin 2019 zabezpečoval starostlivosť o dieťa, a to od prvého pondelka do tretieho pondelka v mesiaci júl, pričom o dieťa sa riadne stará, maximálne sa mu venuje a nevyskytli sa žiadne problémy ani voči synovi a ani voči matke.

5. Matka v reakcii na vyjadrenie otca (v tzv. replike) opätovne poukázala na to, že návrh otca bol podaný po 5 mesiacoch po nadobudnutí právoplatnosti posledného rozhodnutia súdu o úprave styku otca s mal. dieťaťom z dôvodu, že sa otec subjektívne rozhodol, že mu takýto styk nevyhovuje. Záujem dieťaťa však má byť posudzovaný z objektívneho hľadiska a nie z pohľadu rodičov a ich subjektívneho vnímania svojej pozície.

Pokiaľ otec vo vyjadrení uviedol, že návrh na zmenu úpravy styku s mal. dieťaťom podal potom čo mu robila obštrukcie a bránila, aby sa so synom stretával, uvedené v návrhu netvrdil, uviedol, že mu nepostačuje doterajšia úprava a chce byť so synom častejšie. Pokiaľ otec v návrhu uvádzal, že maloletý ho viackrát vyzval, že chce byť týždeň u neho a týždeň u nej, má za to, že maloletý nevie objektívne vyhodnotiť a uvedomiť si čo to vlastne striedavá starostlivosť je. Poukázala na správu psychologičky, podľa ktorej bolo potrebné prehodnotiť stretávanie s otcom, avšak pre separačnú úzkosť a možné emočné rozklady maloletého odporučila frekvenciu a trvanie stretnutí nemeniť, poukázala tiež na vyšetrenie zo dňa 02. 05. 2019.

Zotrvala na argumentácii, že zo strany otca sú návrhy produkované účelovo, s cieľom dosiahnuť takú úpravu, ktorá vyhovuje jemu, bez ohľadu na to, či takéto správanie je v súlade so záujmami maloletého. Opätovne poukázala na nedostatky znaleckého posudku, ktoré vytýkala i v podanom odvolaní a vyjadrenie psychologičky, ktoré súd nebral do úvahy a ktoré predložila potom, čo sa jej maloletý zdôveril, že mu rozšírený styk nevyhovuje. Maloletý býval pred stretnutiami s otcom traumatizovaný, preto bola nútená vyhľadať pomoc u detskej psychologičky a navštevovala s ním psychologickú ambulanciu, aby sa maloletému dostala potrebná odborná pomoc. Otec sa o psychický stav dieťaťa nezaujíma.

K vyjadreniu otca ohľadne ich komunikácie uviedla, že predpokladom riadneho fungovania striedavej osobnej starostlivosti o dieťa je predovšetkým vzájomná tolerancia rodičov, spoločná vôľa, ale aj ich schopnosť komunikovať a spolupracovať. Ako je zrejmé z rozsudku, otec ju nerešpektuje, pri odovzdávaní chlapca ju zvykol úplne ignorovať. V prípade, že je maloletý chorý, odmieta mu podávať lieky z dôvodu svojich predsudkov voči lekárom, čo môže ohroziť a poškodiť zdravie maloletého.

Opätovne namietala oprávnenie súdu rozhodovať, majúc za to, že pre zmenu úpravy výkonu práv a povinností nenastala žiadna zmena pomerov oproti predchádzajúcemu rozhodnutiu.

Pokiaľ ide o výživné, poukázala na zvýšené výdavky na starostlivosť o maloletého, nestotožniac sa so záverom súdu, ktorý za primeraný považoval rozsah 16,6 % z čistého príjmu otca, pričom toto rozhodnutie nijak bližšie nešpecifikoval. Takéto výživné je navyše nižšie ako je momentálne zaužívaná prax (20 - 30 % z čistého príjmu povinnej osoby).

K tvrdeniam otca vo vzťahu k starostlivosti o maloletého počas letných prázdnin uviedla, že hodnotenie otca za tak krátke obdobie nemožno považovať za objektívne, keď jeho tvrdenia nie sú pravdivé. Poukázala nato, že syn večer dňa predchádzajúceho dňu, odkedy mal byť u otca, bol nervózny, budil sa, vyhľadal ju s tým, že k otcovi nechce ísť. Od rána bol maloletý traumatizovaný, bál sa, že otec bude na neho nahnevaný. Po príchode k bydlisku otca odmietol vystúpiť, otec na neho vyvíjal nátlak, sadol si do jej auta a celú situáciu si nahrával. Po komunikácii s právnu zástupkyňou odišiel a následne ju kontaktoval kedy si môže prísť pre syna. Kontaktovala úrad práce, kde bol ohľadne danej situácie spísaný úradný záznam.

6. Otec vo vyjadrení k replike matky (v tzv. duplike) zotrval na svojich predchádzajúcich tvrdeniach. Opätovne poukázal na dôvody, ktoré ho viedli k podaniu návrhu na striedavú starostlivosť.

Podľa otca je v záujme mal. dieťaťa, aby bolo s obidvoma rodičmi čo najčastejšie. Nesúhlasil s názorom matky, že koná účelovo, pričom poukázal na to, že má rovnaké práva a povinnosti voči mal. dieťaťu ako matka. O dieťa sa vie postarať, neublíži mu a dokáže sa mu venovať viac ako matka. Nijakým spôsobom dieťa netraumatizuje. Pokiaľ k nemu napr. príde a je smutné, čo považuje za prirodzené, hrá sa s ním, venuje sa mu a dieťa si rýchlo zvyká na prostredie u neho a v krátkej dobe sa stabilizuje. Podľa otca práve matka vytvára pre dieťa zbytočné stresy. Otec zároveň poukázal na to, že začal navštevovať psychológa aj mediátora vybaveného cez Úrad práce, sociálnych vecí a rodiny v Kysuckom Novom Meste na žiadosť matky.

Namietal tvrdenie matky, že pokiaľ je dieťa choré, odmieta mu podávať lieky. Pokiaľ mu matka odovzdala dieťa a tým, že je choré, v liečbe pokračoval a synovi podával lieky podľa pokynov lekára.

Pokiaľ ide o konflikt dňa 25. 08. 2019, tento otec potvrdil, avšak uviedol, že so synom sa nemohol rozprávať ani sa k nemu dostať, lebo bol zamknutý v aute s tým, že matka síce tvrdila, že auto odomkne, ale dieťa mu nedá. Keď si sám otvoril dvere a syn chcel vystúpiť, matka nasilu privrela dvere, a začala na neho kričať a fyzicky na neho zaútočila. Celé leto pritom so synom komunikoval, syn mu sám priebežne volal a bol zvedavý, čo robí a ako sa má. Týždeň pred incidentom syn prestal volať a odvtedy syna nepočul a ani nemal v opatere. Na synov telefón sa teraz nevie dovolať, iba matku mu píše sms správy, že syn s ním nechce ani volať a ani s ním byť.

Na záver uviedol, že od 01. 09. 2019 sa začala realizovať podľa rozhodnutia súdu striedavá osobná starostlivosť.

7. K duplike otca sa opäť vyjadrila matka, ktorá vo vyjadrení rozporovala tvrdenia otca. Predložila správu triednej učiteľky a vychovávateľky maloletého, z ktorých vyplýva, že keď má dôjsť k styku a pobytu u otca, maloletý po príchode do školy plače, na vyučovaní je nesústredený, dožaduje sa jej prítomnosti a pôsobí smutným dojmom. Dňa 02. 10. 2019 so synom absolvovala psychologické vyšetrenie v psychologickú ambulanciu detskej psychológie a terapií ADEPT, s. r. o., pre problematiku adaptáciu na striedavú starostlivosť, otec na vyšetrení účasť odmietol. Zo správy z vyšetrenia zo dňa 04. 09. 2019 vyplýva, že u maloletého pretrvávajú strach z vlastných rozhodnutí, ktoré narúšajú chlapcovu istotu a môžu do budúcnosti u neho spôsobovať frustrácie a tendenčné naučené správanie. Ďalej sa uvádza, že považujú za dôležitý čas strávený u otca pre udržiavanie prirodzeného vzťahu chlapca a otca ako

súčasť budovania a spoznávania prirodzených vzťahov, avšak je potrebné dbať o otvorenú komunikáciu medzi oboma rodičmi a brať do úvahy potreby chlapca ako osoby s právom na rozhodovanie. K incidentu dňa 25. 08. 2019 matka uviedla, že ho otec zveličil. Potvrdila, že dňa 20. 09. 2019 sa uskutočnilo stretnutie u mediátorky pani Klavecovej, predmetom ktorého boli odporúčania pre rodičov ohľadne komunikácie a navrhla, aby si odvolací súd vyžiadal správu ohľadne tohto stretnutia.

8. K vyjadreniu matky sa vyjadril otec, ktorý uviedol, že vyjadrenie matky bolo vyhotovené na začiatku realizácie striedavej starostlivosti. Uviedol, že spolupracuje so školou a pravidelne navštevuje triednu učiteľku a vychovávateľku maloletého. Podľa ich hodnotení, v dobe, kedy je syn u neho, býva lepšie pripravený na hodiny, aktívnejší počas vyučovania. Podľa otca v súčasnej dobe prebieha striedavá starostlivosť bez problémov, dieťa sa na stretnutie s ním teší a rovnako aj na stretnutia s mamou. Synovi sa snaží venovať všetok svoj voľný čas, robí s ním úlohy, podľa odporúčania triednej učiteľky. Zmenu v správaní syna postrehla aj pani družinárka. Syn má problém s čítaním a počítaním, preto sa s ním snaží robiť navyše úlohy, za ktorého ho motivuje vždy odmenou. Dňa 30. 12. 2019 bol so synom na pohovore u kolíznej opatrovníčky, údajne sa syn vyjadril, že mu takáto starostlivosť vyhovuje a nerobí mu problémy. Vyjadrenie matky zo dňa 11. 10. 2019 považoval za unáhlené a v súčasnej dobe aj neaktuálne.

9. Na vyjadrenie otca zareagovala matka, ktorá nesúhlasila s vyjadrením otca, že striedavá starostlivosť prebieha bez problémov a že dieťa počas pobytu u otca dosahuje lepšie výsledky. Otec podľa matky maloletému číta rozsudky, správy zo súdu či záznamy od kolíznej opatrovníčky a sústavne maloletého kontroluje, aj keď je u nej - telefonuje mu, či si spravil školské povinnosti, či čítal a pod. Neustále nájde na školskom dríle a pred maloletým sponchybňuje jej prístupy. Takéto dlhodobé negatívne pôsobenie môže mať negatívny dopad na vývoj dieťaťa. Otec dieťa emocionálne vydiera a robí ho tak zodpovedným za jeho šťastie a spokojnosť. Maloletý si buduje názor, že musí byť pri tatovi, lebo on nikoho nemá. Toto považuje za nevhodné a neprijateľné. Vyjadrila sa, že striedavú starostlivosť stále nepokladá za vhodnú, nakoľko nie sú splnené základné podmienky - komunikácia rodičov, snaha spoločnej dohody, seriózný vzťah medzi rodičmi, podobné názory na výchovu a vzdelávanie, trávenie voľného času a pod. Nakoľko jej išlo o to, aby bol syn u nej, keď sú v domácnosti aj dcéry jej priateľa, navrhovala aspoň týždenný styk, aby boli deti spolu, nakoľko majú výborné vzťahy. Predpokladala preto, že by sa mohol styk upraviť minimálne na striedanie po týždni, ale otec povedal maloletému, že „mala súhlasiť vtedy so striedavou starostlivosťou a mohlo to tak byť“, z čoho vyplýva, že cieľom otca nie je stabilizácia situácie, ale pomsta voči nej.

10. Uvedené podanie matky súd už v zmysle § 374 ods. 3 posledná veta C. s. p. otcovi nedoručoval.

11. Kolízny opatrovník sa k odvolaniu matky ani k žiadnemu z následných podaní rodičov maloletého nevyjadril.

12. Krajský súd ako súd odvolací (§ 34 C. s. p.), po zistení, že odvolanie bolo podané včas, účastníkom konania (§ 362 C. s. p., § 7 C. m. p.), proti rozhodnutiu, ktoré možno napadnúť týmto opravným prostriedkom (§ 355 ods. 1 C. s. p.), bez nariadenia odvolacieho pojednávania (§ 385 ods. 1 a contrario C. s. p.) preskúmal rozsudok okresného súdu v rozsahu podľa § 65, § 66 C. m. p. a rozsudok okresného súdu v odvolaní matky napadnutých výrokoch a na ne nadväzujúcich výrokoch podľa § 387 ods. 1 C. s. p. ako vecne správny potvrdil.

13. Odvolací súd po preskúmaní napadnutého rozsudku a konania, ktoré mu predchádzalo, dospel k záveru, že súd prvej inštancie na základe vykonaných dôkazov dospel k správnym skutkovým zisteniam a jeho rozhodnutie vychádza i zo správneho právneho posúdenia veci. Nakoľko aj odôvodnenie písomného vyhotovenia rozsudku zodpovedá kritériám uvedeným v ust. § 220 ods. 2 C. s. p., odvolací súd podľa § 387 ods. 2 C. s. p. konštatuje správnosť týchto dôvodov a v podstatných bodoch na ne odkazuje. Odvolanie matky maloletého nepovažoval odvolací súd za dôvodné, keď táto neuviedla žiadne nové skutočnosti, s ktorými by sa nebol vysporiadal už súd prvej inštancie a ktoré by boli spôsobilé ovplyvniť rozhodnutie súdu.

14. Pre zdôraznenie správnosti napadnutého rozhodnutia, v nadväznosti na odvolacie námietky matky, odvolací súd primárne zdôrazňuje, že do práva na spravodlivý proces nepatrí právo účastníka, aby sa všeobecný súd stotožnil s jeho právnymi názormi, navrhovaním a hodnotením dôkazov (IV. ÚS 252/04), ani právo na to, aby bol účastník pred všeobecným súdom úspešný, teda aby sa rozhodlo

v súlade s jeho požiadavkami (I. ÚS 50/04). Do obsahu základného práva podľa článku 46 ods. 1 Ústavy a práva na spravodlivý proces podľa článku 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práva a základných slobôd nepatrí ani právo účastníka vyjadrovať sa k spôsobu hodnotenia ním navrhnutých dôkazov súdom, prípadne sa dožadovať ním navrhnutého spôsobu hodnotenia dôkazov (II. ÚS 3/97, II. ÚS 251/03). Posúdenie návrhu na vykonanie dokazovania, rozhodnutie, ktoré z dôkazov budú v rámci dokazovania vykonané, je vždy vecou súdov (§ 185 ods. 1 C. s. p.) a nie účastníkov. Odvolacie námietky matky maloletého dieťaťa k spôsobu vyhodnotenia dokazovania okresným súdom z uvedených dôvodov krajský súd vyhodnotil ako nedôvodné. Prvoinštančný súd v odôvodnení svojho rozhodnutia uviedol, prečo rozhodol o výchove a výžive maloletého dieťaťa spôsobom špecifikovaným vo výrokovvej časti rozhodnutia a ku svojim záverom dospel v kontexte všetkých vykonaných dôkazov.

15. V nadväznosti na odvoláciu námietku matky, ktorou namietala nariadenú striedavú osobnú starostlivosť rodičov nad maloletým Martiom Šebeňom, majúc zato, že súd dostatočne neskúmal, či je táto v záujme maloletého dieťaťa, odvolací súd uvádza, že prvoradým záujmom dieťaťa je právo na zachovanie jeho vzťahu k oboj rodičom a súd musí dbať, aby toto právo dieťaťa na výchovu a starostlivosť zo strany oboch rodičov a na udržiavanie pravidelného, rovnocenného a rovnoprávneho osobného styku s oboma rodičmi bolo rešpektované (§ 24 ods. 4 zákona o rodine). Každému z rodičov je potrebné poskytnúť dostatok vlastného priestoru na výchovné pôsobenie na dieťa. Obsahom práva rodičov dieťa vychovávať je v prvom rade právo, ale zároveň i povinnosť, chrániť záujmy dieťaťa, ďalej tiež riadiť a usmerňovať jeho konanie a vykonávať nad ním dohľad, právo mať dieťa u seba, resp. určiť miesto jeho pobytu a právo sa o neho osobne starať. Rodičia sú si pri výkone rodičovských práv a povinností v zásade rovnoprávni, samozrejme za podmienky, že sú obaja nositeľmi rodičovských práv a práva ich výkonu. Je preto prvoradou povinnosťou a súčasne právom obidvoch rodičov podieľať na sa výchove ich maloletého dieťaťa. Na tom nič nemení ani skutočnosť, že rodičia spolu nežijú. Je preto nevyhnutné zachovávať existenciu citovej väzby medzi maloletým dieťaťom a jeho oboma rodičmi.

16. Medzi kritériá, ktoré musia všeobecné súdy, z hľadiska nutnosti rozhodovať v najlepšom záujme dieťaťa, vziať do úvahy, patrí najmä existencia pokrvného puta medzi dieťaťom a osobou, ktorá sa usiluje o zverenie dieťaťa do jej osobnej starostlivosti, miera zachovania identity dieťaťa a jeho rodinných väzieb v prípade jeho zverenia do starostlivosti tej-ktorej osoby, schopnosť osoby usilujúcej sa o zverenie dieťaťa do starostlivosti zabezpečiť jeho vývoj a fyzické, vzdelávacie, emocionálne, materiálne a iné potreby a želanie dieťaťa, samozrejme s prihliadnutím na vek dieťaťa. Súd o zverení maloletého dieťaťa do striedavej osobnej starostlivosti oboch rodičov môže rozhodnúť aj napriek nesúhlasu jedného z nich, ak je možné predpokladať, že podmienky stanovené zákonom budú splnené a realizovanie takejto starostlivosti bude úspešné a bude plne v záujme dieťaťa, ktorý je vždy nad záujmami rodičov. Za situácie, kedy sa obidvaja rodičia o svoje dieťa aktívne zaujímajú, sú rovnakou mierou schopní a ochotní starať sa o jeho zdravý a telesný, citový, rozumový a mravný vývoj a kedy dieťa má k obidvom rodičom rovnako hlboký citový vzťah, nemožno striedavú výchovu vylúčiť len na základe hodnotenia vzťahov medzi rodičmi. Všeobecné súdy musia pri svojom rozhodovaní o starostlivosti rodičov, ktorí sa rozvádzajú alebo ukončili spolužitie, vychádzať z premisy, že záujem dieťaťa je, aby bolo predovšetkým v starostlivosti obidvoch rodičov.

17. Súd prvej inštancie pri svojom rozhodovaní v prejednávanej veci vychádzal z uvedených kritérií a v konaní zisťoval predpoklady pre zverenie maloletého dieťaťa do striedavej osobnej starostlivosti, a to spôsobilosť oboch rodičov maloleté dieťa vychovávať, záujem rodičov o osobnú starostlivosť o dieťa, ako aj otázku, či zverenie maloletého dieťaťa do striedavej starostlivosti oboch rodičov je v jeho záujme. S rozhodnutím súdu prvej inštancie v tejto časti sa odvolací súd v celom rozsahu stotožňuje. Zo znaleckého posudku PhDr. Jozefa Ďanovského jednoznačne vyplýva, že vzťah maloletého k oboj rodičom je vrelý, tento zažíva bezpečnú vzťahovú väzbu k matke aj k otcovi, matka aj otec sú dostatočne citovo dostupný pre maloletého a majú k nemu dobré emočné pripútanie a obaja rodičia vedia zabezpečiť u maloletého jeho potreby a postarať sa, aby maloletý dostal všetko potrebné po citovej, materiálne aj výchovnej stránke. Striedavú starostlivosť znalec vnímal ako vhodný typ starostlivosti pre maloletého. K správaniu sa maloletého pri odovzdaní maloletého druhému rodičovi znalec pri výsluchu na pojednávaní uviedol, že k rodičovi, pri ktorom je, je dieťa viac pripútané a je pre neho stres adaptovať sa na iné prostredie. I z tohto dôvodu nemožno čakať, že sa bude tešiť k druhému rodičovi.

18. Pokiaľ matka v odvolaní vytykala nedostatky znaleckého posudku, tieto boli odstránené jednak vyjadrením znalca zo dňa 05. 06. 2018 a následne i výsluchom znalca na pojednávaní dňa 05. 11. 2018,

na ktorom znalec zotrval na tom, že ak bude maloleté dieťa chodiť do tej istej školy a ak sa rodičia vedia aspoň formálne dohodnúť, je striedavá osobná starostlivosť pre dieťa najlepšia. V súvislosti s námietkami matky vo vzťahu k znaleckému posudku odvolací súd len dodáva, že pokiaľ znalec v znaleckom posudku citoval zápisnice z „iného“ konania, išlo o konanie týkajúce sa rozvodu manželstva rodičov maloletého, s ktorým konaním bolo spojené aj konanie o úpravu práv a povinností k mal. dieťaťu na čas po rozvode, čo je zo znaleckého posudku i zrejme, na ktoré konanie sa vzťahujúci spis tvorí, vzhľadom na spôsob vedenia spisov Okresným súdom Žilina, jeden spis s konaním o zmenu úpravy rodičovských práv a povinností k mal. dieťaťu na základe návrhu otca na zverenie maloletého do striedavej osobnej starostlivosti a návrhu matky na zvýšenie výživného. Rovnako zo znaleckého posudku vyplýva, že podkladom nebolo len vyjadrenia otca v tejto veci, ale i vyjadrenie matky a kolízneho opatrovníka (str. 12 a nasl. znaleckého posudku). Iný záver pritom neodôvodňuje ani správa z ambulancie detskej psychológie a terapií ADEPT, s. r. o., Teplička nad Váhom, na ktorú poukazovala matka, z ktorej rovnako vyplýva, že maloletý je u otca rád a rád s ním trávi čas. I keď z vyjadrenia vyplývajú určité obavy maloletého z otca, tieto spočívali v obave z trestu spočívajúceho v písaní úloh, iné negatívne poznatky vo vzťahu otca a syna z vyjadrenia nevyplývali. Ak u maloletého v súvislosti so zmenou starostlivosti (v tom čase v rámci styku) dochádzalo k negatívnym javom, tu odvolací súd poukazuje na vyjadrenie znalca, z ktorého vyplýva, že stresujúca môže byť už len samotná zmena prostredia, bez toho, aby tu bol negatívny vzťah medzi dieťaťom a rodičom.

19. K poukazu matky na nedostatok komunikácie medzi rodičmi, ktorá má byť prekážkou pre striedavú osobnú starostlivosť, odvolací súd uvádza, že i keď jedným z predpokladov pre zverenie dieťaťa do striedavej osobnej starostlivosti oboch rodičov je aj ich schopnosť komunikovať, nemožno vylúčiť, že práve medzi rodičmi, ktorí nie celkom dobre komunikujú, je striedavá starostlivosť podnetom a motiváciou k tomu, aby sa snažili čo najviac kooperovať. Striedavá starostlivosť núti rodiča, ktorý nebol tejto forme naklonený a na ktorého strane chýba ochota ku komunikácii, aby svoje správanie zmenil. Inak sa môže stať, že dôjde k zmene výchovy a zvereniu dieťaťa do výchovného prostredia druhého rodiča. V súvislosti s uvedenou námietkou matky však odvolací súd zároveň konštatuje, že i keď otcovi vytyka nedostatočnú a nenáležitú komunikáciu ohľadne dieťaťa, je zrejme, že ich komunikácia funguje aspoň na určitej základnej úrovni (ako to vyplýva zo znaleckého posudku PhDr. Ďanovského). Napriek tomu, že matka uvádza, že otec ju nerešpektuje a neberie do úvahy vôľu maloletého, je zrejme, že otec akceptoval, že maloletý bude navštevovať len jednu základnú školu, a to Základnú školu v N. podľa rozhodnutia matky a z podaní účastníkov konania v priebehu odvolacieho konania zároveň vyplýva, že obaja rodičia sa zúčastnili mediácie vybavenej prostredníctvom Úradu práce, sociálnych vecí a rodiny v Kysuckom Novom Meste za účelom zlepšenia ich komunikácie.

20. Vychádzajúc z uvedeného sa odvolací súd stotožnil so zverením maloletého do striedavej osobnej starostlivosti oboch rodičov. Obidvaja rodičia vzhľadom na osobnostnú štruktúru majú dobré predpoklady na zabezpečenie výchovy dieťaťa, pričom kombinácia obidvoch prístupov (citový - matka a prísnejší - otec) je pre dieťa z hľadiska výchovy najvhodnejšia. K námietke matky, že na strane dieťaťa ani rodičov nedošlo k zmene pomerov, vzhľadom na krátky čas, ktorý uplynul od posledného rozhodovania, odvolací súd zdôrazňuje, že rozsudkom sp. zn. 9P/21/2015 zo dňa 07. 12. 2016 bolo rozhodnuté o styku otca s maloletým dieťaťom, nie o osobnej starostlivosti o maloletého. O tejto bolo naposledy rozhodnuté rozsudkom Okresného súdu Žilina sp. zn. 9/151/2013 zo dňa 30. 05. 2014, kedy bol maloletý vo veku necelých 2 rokov. Práve plynutie času, s ktorým je spojené i určité osamostatňovanie sa dieťaťa, jeho vzťah, ktorý si vytvorilo s rodičom, do osobnej starostlivosti ktorého nebolo zverené, môže byť, v prípade záujmu čo i len jedného rodiča na striedavej osobnej starostlivosti, dôvodom pre skúmanie, či záujmy maloletého dieťaťa takúto zmenu odôvodňujú.

21. Odvolací súd sa stotožnil i s frekvenciou striedavej osobnej starostlivosti určenú súdom prvej inštancie v intervale 2 týždňov, pri určení ktorej súd prvej inštancie prihliadal na negatívny dosah na psychiku maloletého dieťaťa pri striedaní, ktoré zvyšovalo nároky na jeho adaptačné schopnosti a spôsobovalo nestabilitu, ktorá sa následne prejavila i v jeho správaní. Ako nedôvodnú pritom odvolací súd vyhodnotil odvoláciu námietku matky vo vzťahu k vykonateľnosti výroku o odovzdávaní dieťaťa s poukazom na to, že v pondelok o 09:00 hod., kedy má dochádzať k odovzdaniu a preberaniu dieťaťa je maloleté dieťa v škole a rodičia sú v práci, keď z napadnutého rozhodnutia vyplýva, že v pracovné dni sú rodičia povinný odovzdať dieťa v školskom zariadení, t. j. rodič dovedie dieťa do školy (na výučbu) a k zmene osobnej starostlivosti dôjde automaticky, nepriamo o 09:00 hod., s tým, že dieťa následne zo školského zariadenia preberie rodič, ktorého osobná starostlivosť v daný deň začala.

22. Ako nedôvodné odvolací súd vyhodnotil i odvolanie matky čo do výroku IV. rozsudku, ktorým súd každému z rodičov uložil povinnosť počas trvania striedavej osobnej starostlivosti zabezpečiť maloletému vo svojej domácnosti bežnú stravu, ošatenie a hygienu s tým, že ostatné náklady je povinná hradiť matka. Je logické, že počas pobytu maloletého u toho - ktorého rodiča bude hradiť bežné výdavky a náklady spojené s výchovou s výživou maloletého ten rodič, ktorý aktuálne zabezpečuje osobnú starostlivosť o dieťa. Pokiaľ ide o jednorazové výdavky, pokiaľ nedôjde k dohode rodičov (čo však nie je možné vopred predpokladať), tieto síce súd uložil hradiť matke, na druhej strane otcovi, napriek striedavej starostlivosti, uložil povinnosť prispievať matke výživným vo výške 25,- eur mesačne, ktoré môže slúžiť i na úhradu týchto nákladov, počítajúc zároveň s tým, že matka zostane poberateľkou dávok na maloletého, ktoré sú rovnako určené na pokrytie výdavkov spojených s výchovou a výživou maloletého.

23. Za dôvodné odvolací súd nepovažoval ani odvolanie matky čo do zvýšenia výživného na základe návrhu matky za obdobie od 01. 05. 2019 do 30. 06. 2019. Z odôvodnenia napadnutého rozhodnutia je zrejmé na základe akých skutočností a úvah súd rozhodol o zvýšení výživného na sumu 150,- eur mesačne. Pokiaľ matka v odvolaní poukazuje na súdnu prax, ktorou bolo ustálené výživné 20 - 30 % čistého príjmu povinnej osoby (na všetky deti), uvedené neplatí absolútne, keď určenie výživného závisí od posúdenia osobitostí každého prípadu. Výživné totiž nie je určované len možnosťami a schopnosťami rodičov, ale i odôvodnenými potrebami dieťaťa. Je zrejmé, že súd v danom prípade pri určení výživného prihliadal i na rozsah starostlivosti otca počas doby, kedy prebiehal jeho styk s maloletým. Vzhľadom na náklady na výchovu a výživu maloletého vyčíslené matkou pritom považuje odvolací súd takto určené výživné za primerané, spôsobilé spolu s výživným zo strany matky pokryť odôvodnené potreby maloletého. Dôvod pre zmenu napadnutého rozhodnutia odvolací súd nevidel ani v časti určenia doby po ktorú otca zaviazal platiť zvýšené výživné, keď súd pri svojom rozhodnutí zohľadnil úpravu styku otca s maloletým počas prázdnin, ktorá úprava v podstate predstavuje striedavú starostlivosť (vzhľadom na dobu, počas ktorej je maloleté dieťa u otca a u matky), ktorá následne začala platiť v súvislosti predbežnou vykonateľnosťou rozsudku od začiatku školského roka.

24. Ako nedôvodné vyhodnotil odvolací súd odvolanie matky i čo do povinnosti nahradiť štátu trovy konania predstavujúceho trovy znaleckého dokazovania. Matka s uloženou povinnosťou nesúhlasila s poukazom na to, že návrh na striedavú osobnú starostlivosť podal otec, tiež tým, že spochybnila závery znaleckého dokazovania. Samotná skutočnosť, že matka závery znaleckého posudku namietala, nemá vplyv na povinnosť platiť znalečné, resp. náhradu týchto trov štátu. Je nesporné, že znalecké dokazovania bolo nariadené v záujme maloletého dieťaťa (nie v záujme rodičov), a teda je správne, aby sa na jeho náhrade podieľali obaja rodičia. Súd prvej inštancie pritom podiel matky na trovách dokazovania uložil len v rozsahu 20 %.

25. Ako vecne správny odvolací súd napokon potvrdil i výrok doplnený dopĺňacím rozsudkom o predbežnej vykonateľnosti rozsudku vo výrokoch I. - VI., o ktorej súd rozhodol na návrh otca. Pokiaľ matka v odvolaní namietala nepreukázanie hrozby ťažko nahraditeľnej alebo značnej škody, odvolací súd poukazuje na to, že v prípade starostlivosti súdu o maloleté dieťa môže byť predbežná vykonateľnosť rozsudku odôvodnená i záujmom maloletého dieťaťa. V tejto súvislosti odvolací súd poukazuje na bod 6. odôvodnenia dopĺňacieho rozsudku, v ktorom sa súd prvej inštancie riadne odôvodnil svoje úvahy vedúce k rozhodnutiu o predbežnej vykonateľnosti napadnutého rozsudku, s ktorými závermi sa odvolací súd stotožňuje.

26. Vychádzajúc z vyššie uvedených skutočností a záverov odvolací súd, v celom rozsahu sa stotožňuje s rozsudkom súdu prvej inštancie vo výrokoch napadnutých odvolaním a na ne nadväzujúcich výrokoch, rozsudok okresného súdu vo výrokoch I., II., III., IV., VII., VIII., X., XI. a XII. podľa § 387 ods. 1 C. s. p. ako vecne správny potvrdil.

27. Vo zvyšnej časti (výroky V., VI. a IX.), ktorá nebola napadnutá odvolaním žiadneho z účastníkov konania, ponechal odvolací súd rozsudok okresného súdu nedotknutý.

28. O trovách odvolacieho konania rozhodol odvolací súd podľa § 52, § 58 C. m. p. v spojení s § 396 ods. 1 C. s. p. tak, že žiaden z účastníkov nemá právo na náhradu trov odvolacieho konania, keď nezistil dôvody pre priznanie náhrady trov konania niektorému z účastníkov konania.

29. Toto rozhodnutie prijal senát odvolacieho súdu pomerom hlasov 3 (za) : 0 (proti).

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku odvolanie nie je prípustné.

Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa. (§ 419 C. s. p.)

Dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak

- a) sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov,
- b) ten, kto v konaní vystupoval ako strana, nemal procesnú subjektivitu,
- c) strana nemala spôsobilosť samostatne konať pred súdom v plnom rozsahu a nekonal za ňu zákonný zástupca alebo procesný opatrovník,
- d) v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie,
- e) rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd, alebo
- f) súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. (§ 420 C. s. p.)

Dovolanie je prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky,

- a) pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu,
- b) ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo
- c) je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne.

Dovolanie v prípadoch uvedených v odseku 1 nie je prípustné, ak odvolací súd rozhodol o odvolaní proti uzneseniu podľa § 357 písm. a) až n). (§ 421 ods. 1, 2 C. s. p.)

Dovolanie podľa § 421 ods. 1 nie je prípustné, ak

- a) napadnutý výrok odvolacieho súdu o peňažnom plnení neprevyšuje desaťnásobok minimálnej mzdy; na príslušenstvo sa neprihliada,
- b) napadnutý výrok odvolacieho súdu o peňažnom plnení v sporoch s ochranou slabšej strany neprevyšuje dvojnásobok minimálnej mzdy; na príslušenstvo sa neprihliada,
- c) je predmetom dovolacieho konania len príslušenstvo pohľadávky a výška príslušenstva v čase začatia dovolacieho konania neprevyšuje sumu podľa písmen a) a b).

Na určenie výšky minimálnej mzdy v prípadoch uvedených v odseku 1 je rozhodujúci deň podania žaloby na súde prvej inštancie. (§ 422 ods. 1 a 2 C. s. p.)

Dovolanie nie je prípustné proti rozsudku, ktorým sa vyslovilo, že sa manželstvo rozvádza, že je neplatné alebo že nie je a proti uzneseniu v konaní o návrat maloletého do cudziny vo veciach neoprávneného premiestnenia alebo zadržania. (§ 76 C. m. p.)

Dovolanie len proti dôvodom rozhodnutia nie je prípustné. (§ 423 C. s. p.)

Dovolanie sa podáva v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii. Ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plynie znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy. (§ 427 ods. 1 C. s. p.)

V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania (ktorému súdu je určené, kto ho robí, ktorej veci sa týka, čo sa ním sleduje a podpis) uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh). (§ 428 C. s. p.)

Dovolateľ musí byť v dovolacom konaní zastúpený advokátom. Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom.

Povinnosť podľa odseku 1 neplatí, ak je

- a) dovolateľom fyzická osoba, ktorá má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa,
- b) dovolateľom právnická osoba a jej zamestnanec alebo člen, ktorý za ňu koná má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa,
- c) dovolateľ v sporoch s ochranou slabšej strany podľa druhej hlavy tretej časti tohto zákona zastúpený osobou založenou alebo zriadenou na ochranu spotrebiteľa, osobou oprávnenou na zastupovanie podľa predpisov o rovnakom zaobchádzaní a o ochrane pred diskrimináciou alebo odborovou organizáciou a ak ich zamestnanec alebo člen, ktorý za ne koná má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa (§ 429 C. s. p.).

Rozsah, v akom sa rozhodnutie napáda, môže dovolateľ rozšíriť len do uplynutia lehoty na podanie dovolania. (§ 430 C. s. p.)